

Accountantsverslag 2023

4 juli 2024

Gemeente
Woudenberg

Aan de gemeenteraad van de
gemeente Woudenberg
Postbus 16
3930 EA WOUDENBERG

info@verstegenaccountants.nl
www.verstegenaccountants.nl

Dordrecht, 4 juli 2024

Ref.: 1612/JS/MG

Geachte leden van de gemeenteraad,

Overeenkomstig uw opdracht hebben wij de jaarrekening 2023 van Gemeente Woudenberg (verder genoemd: Woudenberg) gecontroleerd. In overeenstemming met artikel 213 van de Gemeentewet en Controlestandaard 260 Communicatie met de met governance belaste personen, brengen wij verslag aan u uit over onze bevindingen.

Onze controle is uitgevoerd in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder de Nederlandse controlestandaarden, het Controleprotocol WNT 2023 en het Controleprotocol 2022-2024 van Woudenberg, vastgesteld door de gemeenteraad op 22 december 2022. Bij de uitvoering van onze controlewerkzaamheden hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel vastgesteld op € 526.000 en de rapporteringstolerantie voor dit accountantsverslag op € 26.000.

Ter informatie en ter identificatie vermelden wij de belangrijkste bedragen zoals die blijken uit de door ons gecontroleerde jaarrekening 2023 en het bedrag van de door ons gehanteerde materialiteit bij de planning en uitvoering van de jaarrekeningcontrole 2023:

Gemeente Woudenberg	2023	2022
Jaarrekening		
Balanstotaal	€ 44.256.000	€ 39.070.000
Eigen vermogen	€ 20.825.000	€ 14.698.000
Totaal lasten inclusief reservemutaties	€ 52.609.000	€ 45.715.000
Totaal baten inclusief reservemutaties	€ 56.776.000	€ 48.967.000
Resultaat (na mutaties in de reserves)	€ 4.167.000	€ 3.252.000
Materialiteit	€ 526.000	€ 455.000

Het college heeft de jaarrekening 2023 vastgesteld en de jaarrekening is ongewijzigd goedgekeurd door de gemeenteraad op 4 juli 2024.

Het is de verantwoordelijkheid van het college van burgemeester en wethouders van Woudenberg om de jaarrekening op te maken in overeenstemming met het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) en de Wet normering topinkomens (WNT) en de daarop berustende bepalingen. Het college is tevens verantwoordelijk voor de rechtmatige totstandkoming van baten, lasten en balansmutaties in de jaarrekening in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen. Het college heeft in de jaarrekening 2023 op pagina 203 e.v. de rechtmatigheidsverantwoording opgenomen en heeft in de paragraaf Bedrijfsvoering in het jaarverslag op pagina 133 e.v. de belangrijkste bevindingen, afwijkingen en verbeterpunten nader toegelicht. Het is onze verantwoordelijkheid een controleverklaring over de getrouwheid van de jaarrekening te verstrekken.

Wij hebben dit accountantsverslag op 4 juli 2024 definitief gemaakt. Wij hebben met datum 4 juli 2024 een ondertekende controleverklaring en een 'was-getekend' controleverklaring toegevoegd aan de vastgestelde jaarrekening 2023.

In het geval dat de door ons gecontroleerde jaarrekening nog wordt gewijzigd, verzoeken wij u om zo snel mogelijk contact met ons op te nemen over de dan ontstane situatie.

Onze bevindingen hebben wij op 4 juni 2024 voorgelegd aan uw organisatie en op 10 juni 2024 besproken met uw Auditcommissie.

Wij benadrukken dat dit accountantsverslag uitsluitend is bedoeld om u te informeren over onze controlebevindingen en aanbevelingen. Belanghebbenden kunnen u vragen om een afschrift van onze rapportage(s) voor hun beoordeling van de financiële stand van zaken van Woudenberg en van de risico's in haar bedrijfsvoering. Wij benadrukken dat wij niet aansprakelijk zijn voor eventuele gevolgen van externe verspreiding.

Wij vertrouwen erop u met dit verslag voldoende te hebben geïnformeerd en zijn graag bereid om het nader toe te lichten.

Hoogachtend,

drs. J. Schot RA

INHOUDSOPGAVE

1. Gemeente Woudenberg in beeld	5
2. Onze belangrijkste boodschappen aan Woudenberg	8
2.1. Opdrachtbevestiging.....	8
2.2. Materialiteit, normenkader en (rapporterings)toleranties	8
2.3. Goedkeurende controleverklaring getrouwheid	9
2.4. Rechtmatigheidsverantwoording	9
2.5. Het verloop van onze controlewerkzaamheden	9
3. Vermogen, resultaat en continuïteit	10
3.1. Analyse vermogen, resultaat en resultaatontwikkeling.....	10
3.2. Financiële positie en continuïteit.....	11
3.3. Interne beheersing.....	12
3.4. Weerstandsvermogen.....	12
4. Jaarverslag	13
5. Algemene controlebevindingen bij de jaarverslaglegging 2023	13
5.1. Rechtmatigheid.....	13
5.2. Grondexploitaties	18
5.3. Sociaal domein (Wmo, Jeugdzorg en uitkeringen Participatiewet)	20
5.4. WNT-verantwoording	21
5.5. SiSa-verantwoording.....	21
5.6. IT-beheersing.....	23
5.7. Verwerking van geconstateerde afwijkingen getrouwheid	24
6. Overige onderwerpen	25
6.1. Naleving van wet- en regelgeving en frauderisicobeheersing	25
6.2. Verplichte rapportering fraude en continuïteit in onze controleverklaring.....	26
6.3. Onafhankelijkheid.....	27
6.4. Duurzaamheid	27
7. Slot.....	29
Bijlage 1 – SiSa bijlage 2023 gemeente Woudenberg	30
Bijlage 2 – Detailbevindingen geautomatiseerde gegevensverwerking (IT)	32

1. Gemeente Woudenberg in beeld

In onderstaand overzicht geven wij een totaalbeeld van de financiële positie en interne beheersing van de gemeente Woudenberg met verwijzingen naar de verdere uitwerking in dit verslag.

De onder “Financiële positie” opgenomen signalering is uitsluitend een cijfermatige berekening en aansluiting en is geen kwaliteitsaanduiding. De gehanteerde normen onder “Norm” zijn algemene, bruikbare normen waaraan wij de gemeente Woudenberg toetsen.

	Geen noemenswaardige bevindingen		Tekortkomingen en/of aandachtspunten met een verhoogd risico/verhoogde impact
	Geen tekortkomingen, wel relevante bevindingen en/of aandachtspunten		Tekortkomingen en/of aandachtspunten met een hoog risico/grote impact
	Beperkte tekortkomingen en/of bijzondere aandachtspunten		

Onderwerp	Bevindingen 2023	Norm/ paragraaf	Signalering	
			2023	2022
FINANCIËLE POSITIE GEMEENTE WOUDENBERG				
Saldo van baten en lasten	Saldo van baten en lasten (€ 6.128.000 positief) als % van totale baten (€ 54.660.000).	> 0% < 0% < -2%		
Gerealiseerde resultaat	Resultaat na reservemutaties (€ 4.167.000 positief) als % van totale baten inclusief reservemutaties (€ 56.776.000).	> 0% < 0% < -2%		
Vermogenspositie	Eigen vermogen (€ 20.825.000) als % van totale baten (€ 54.660.000).	> 50% > 25% < 25%		
Vermogenspositie	Eigen vermogen (€ 20.825.000) als % van balanstotaal (€ 44.256.000).	> 30% > 10% < 10%		
Weerstandsvermogen	Het beschikbare weerstandsvermogen als factor van de benodigde weerstandscapaciteit is 9,32 (2022: 6,05). Een ratio boven 1,0 wordt intern gezien als ‘voldoende’.	> 1,5 > 1,0 < 1,0		

Onderwerp	Bevindingen 2023	Norm/ paragraaf	Signalering	
			2023	2022
INTERNE BEHEERSING GEMEENTE WOUDENBERG				
Jaarrekeningproces	De samenwerking tussen uw organisatie en Verstegen is goed, prettig en constructief verlopen. Het tijdig aanleveren van de jaarstukken met onderliggend dossier is verbeterd maar blijft een aandachtspunt voor Woudenberg. Naar aanleiding van onze controle zijn afwijkingen geconstateerd en correcties verwerkt, ook met effect op vermogen. In de definitieve jaarstukken 2023 zijn alle tekstuele als cijfermatige correcties doorgevoerd, inclusief de rechtmatigheidsverantwoording.	2.5		
Risicobeheersings- en controlesysteem	Woudenberg brengt risico's in kaart, maar kent nog geen geformaliseerd risicobeheersings- en controlesysteem, inclusief fraudebeheersing. Wij adviseren het risicobeheersings-systeem, inclusief actuele schriftelijke (fraude)risicoanalyse te optimaliseren.	3.4		
(Verbijzonderde) interne controle	Woudenberg voert nog beperkt verbijzonderde interne controles uit op het gebied van rechtmatigheid. Dit vraagt verdere doorontwikkeling in 2024.	3.3/ 5.1		
Grondexploitaties	Woudenberg heeft zorgvuldige aandacht besteed aan een correcte waardering van haar grondposities in de jaarrekening 2023.	5.2		
Sociaal domein (Jeugdhulp, PGB's, Wmo, Uitkeringen Participatiewet)	De beheersingsmaatregelen zijn in grote lijnen op orde. Er vinden geen controles plaats op de prestatielevering PGB's.	5.3		
Inkopen en aanbestedingen	Uit de VIC en uit onze controle is vastgesteld dat een aantal inkoopopdrachten door Woudenberg niet rechtmatig is aanbesteed en Europees aanbesteed had moeten worden.	5.1.4		

Onderwerp	Bevindingen 2023	Norm/ paragraaf	Signalering	
			2023	2022
	Vastlegging van overeenkomsten/ opdrachten en onderbouwingen van prestatieleveringen zijn een aandachtspunt voor de gemeente.			
Single information, Single audit (SiSa)	Wij signaleren aandachtspunten in de interne beheersing voor wat betreft de getrouwheid en rechtmatigheid van de lasten, baten en balansposities die verband houden met de SiSa- regelingen.	5.5		
IT-beheersing	Wij signaleren aandachtspunten in IT- beheersing.	5.6 Bijlage 2		
Overige processen	Voor onze detailbevindingen en onze aanbevelingen over de interne beheersing verwijzen wij naar onze managementletter van 16 januari 2024. Wij vinden dat er binnen Woudenberg – rekening houdend met de aard en omvang van de (administratieve) organisatie – geen sprake is van ernstige tekortkomingen in de voor de jaarrekeningcontrole relevante interne beheersingsmaatregelen.	3.3/ 5.1	N.v.t.	N.v.t.

2. Onze belangrijkste boodschappen aan Woudenberg

2.1. Opdrachtbevestiging

In onze opdrachtbevestiging hebben wij de tussen Woudenberg en Verstegen accountants en adviseurs gemaakte afspraken ten aanzien van het controleren van de jaarrekening 2023 bevestigd.

2.2. Materialiteit, normenkader en (rapporterings)toleranties

Bij de uitvoering van onze controlewerkzaamheden hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening 2023 als geheel vastgesteld op € 526.000. De berekening hebben wij verricht conform het Besluit Accountantscontrole Decentrale Overheden (BADO) en het Controleprotocol 2022-2024 van Woudenberg, vastgesteld door de gemeenteraad op 22 december 2022, gebaseerd op 1% van de totale werkelijke lasten over 2023 inclusief de toevoegingen aan de reserves. De rapporteringstolerantie voor dit accountantsverslag is overeenkomstig het Controleprotocol 2022-2024 van Woudenberg vastgesteld op € 26.000 (5% van de materialiteit).

Afwijkingen als gevolg van fraude of fouten zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel. Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve redenen materieel zijn.

Met ingang van verslagjaar 2023 geeft het college van B&W een rechtmatigheidsverantwoording, voor het eerst bij de jaarrekening 2023. Voor de controle van de jaarrekening 2023 heeft u in uw Controleprotocol 2022-2024, uw Intern Controleplan 2023 (inclusief bijlage Normenkader 2023) en in uw Financiële verordening 2023 hierover afspraken gemaakt.

Onze controle is uitgevoerd in overeenstemming met:

- Nederlands recht, waaronder de Nederlandse controlestandaarden; en
- het Controleprotocol WNT 2023

Wij baseren onze controleopdracht op de uitgangspunten die zijn vastgelegd in:

- de Gemeentewet, het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) en de normen afkomstig van de Commissie Bedrijfsvoering en Auditing Decentrale Overheden (BADO), alle in aangepaste vorm voor de rechtmatigheidsverantwoording;
- de geactualiseerde Kadernota Rechtmatigheid 2023 van de commissie BBV, vanwege de rechtmatigheidsverantwoording;
- de Nota verwachtingen accountantscontrole SiSa 2023;
- het Controleprotocol 2022-2024 en het Normenkader 2023 van Woudenberg, vastgesteld door de gemeenteraad op 22 december 2022 en uw eigen verordeningen, kaders en afspraken.

2.3. Goedkeurende controleverklaring getrouwheid

Wij hebben de controle van de jaarrekening 2023 van Woudenberg afgerond. Wij geven bij de jaarrekening 2023 een goedkeurende controleverklaring af voor getrouwheid. Deze jaarrekening is ongewijzigd vastgesteld door de gemeenteraad op 4 juli 2024. De accountantscontrole over verslagjaar 2023 leidt hiermee indirect tot een oordeel over de rechtmatigheid van alle baten, lasten en balansmutaties, via een getrouwheidsoordeel over de rechtmatigheidsverantwoording.

2.4. Rechtmatigheidsverantwoording

Op pagina 203 e.v. van de jaarrekening is de rechtmatigheidsverantwoording over boekjaar 2023 van het college van B&W opgenomen. Het college van B&W heeft conform het door de gemeenteraad op 22 december 2022 vastgestelde Controleprotocol 2022-2024 en financiële verordening 2023 1% van de lasten inclusief toevoegingen aan de reserves als verantwoordingsgrens van € 526.093 gehanteerd. Uit de rechtmatigheidsverantwoording blijkt dat er rechtmatigheidsfouten en/of rechtmatigheids-onduidelijkheden boven deze verantwoordingsgrens zijn geconstateerd.

In de paragraaf bedrijfsvoering (pagina 133 e.v. van het jaarverslag) is een nadere toelichting opgenomen ten aanzien van de rechtmatigheid en zijn individuele rechtmatigheidsfouten en/of individuele rechtmatigheids-onduidelijkheden boven de door de gemeenteraad vastgestelde rapportagegrens van € 26.305 (5% van de verantwoordingsgrens) toegelicht.

In paragraaf 5.1 van dit verslag hebben wij onze bevindingen bij de rechtmatigheidsverantwoording nader uitgewerkt. Op grond van onze controle zijn wij van oordeel dat de rechtmatigheidsverantwoording een getrouw beeld geeft.

2.5. Het verloop van onze controlewerkzaamheden

Wij hebben onze controlewerkzaamheden uitgevoerd overeenkomstig de tussen de Woudenberg en Verstegen opgestelde opdrachtafspraken. Ter ondersteuning daarvan zijn vooraf risicoanalyses opgesteld, werkafspraken gemaakt en tussentijdse controlewerkzaamheden uitgevoerd. Met betrekking tot het controleproces 2023 constateren wij het volgende:

- De concept-jaarrekening 2023 was bij aanvang van onze jaarrekeningcontrole op 6 mei 2024 nog niet volledig samengesteld. De concept jaarrekening en het jaarrekeningdossier zijn op belangrijke onderdelen tijdens onze controle aangevuld.
- De rechtmatigheidsverantwoording en de toelichting rechtmatigheid in de paragraaf Bedrijfsvoering zijn nieuw in de jaarstukken 2023. Woudenberg en Verstegen hebben onderling intensief samengewerkt met als resultaat dat de interne en externe rechtmatigheidscontrole kon worden uitgevoerd en de rechtmatigheidsverantwoording voldoet aan de daaraan gestelde eisen.
- De samenwerking tussen uw organisatie en Verstegen is wederom goed, prettig en constructief verlopen.

- De dossiervorming als basis voor onze controle was voldoende op het moment van start van onze controle. Vragen en opmerkingen die wij hadden zijn goed en tijdig beantwoord. Het onderwerp rechtmatigheid en specifiek de rechtmatigheidsverantwoording heeft een groot beslag op uw en onze capaciteit gelegd. Dit valt buiten de invloedssfeer van Woudenberg.
- De wederzijdse afspraken over planning en afronding en uw en onze extra inspanningen hebben ertoe geleid dat de controle binnen de bestuurlijke planning kon worden afgerond.
- Onze controlewerkzaamheden zijn voor de rechtmatigheidsverantwoording intensiever geweest en hebben ook meer tijd gekost dan vooraf overeengekomen. De extra werkzaamheden en de bijbehorende controlekosten zullen wij met het management overleggen en vervolgens een voorstel doen aan de griffie om de aanvullende tijdbesteding in rekening te brengen. Onze gezamenlijke inspanningen hebben ertoe geleid dat de aangepaste paragraaf Bedrijfsvoering en de rechtmatigheidsverantwoording voldoen aan de gestelde eisen en (nieuwe) normen en dat de rechtmatigheidsverantwoording getrouw is.

Wij zijn, rekening houdend met het vorenstaande, van mening dat onze gerealiseerde tijdsbesteding en de door ons gerealiseerde controlewerkzaamheden voldoende zijn voor een kwalitatief toereikende uitvoering van onze controlewerkzaamheden, overeenkomstig de voor ons geldende controle- en overige standaarden (COS).

3. Vermogen, resultaat en continuïteit

3.1. Analyse vermogen, resultaat en resultaatontwikkeling

Het Besluit Begroting en Verantwoording (hierna: BBV) is voor Woudenberg het geldende verslaggevingsstelsel. Hierin wordt onderscheid gemaakt tussen resultaatbepaling en resultaatbestemming. Het is niet toegestaan baten of lasten rechtstreeks in het eigen vermogen te muteren. Mutaties in het eigen vermogen vinden plaats op basis van besluitvorming door de gemeenteraad.

De jaarrekening 2023 van Woudenberg is opgesteld in overeenstemming met het van toepassing zijnde model. Bij de jaarrekening 2023 is een SiSa-bijlage gevoegd voor de SiSa-regelingen. In paragraaf 5.5 in dit verslag gaan wij hier nader op in.

De door ons gecontroleerde jaarrekening 2023 geeft een eigen vermogen aan per 31 december 2023 van € 20,8 miljoen (2022: € 14,7 miljoen) inclusief een positief resultaat na mutaties in de reserves over 2023 van € 4,2 miljoen (2022: € 3,3 miljoen positief resultaat na mutaties in de reserves). Het forse positieve resultaat van 2023 wordt veroorzaakt door de overschotten voor de opvang van Oekraïense vluchtelingen (positieve invloed ca. € 3,8 miljoen), meevallers in het Sociaal Domein en een aantal kleinere posten. Voor een analyse van de verschillen per programma tussen begroting (na wijziging) en realisatie verwijzen wij naar de programmaverantwoording(en) in het jaarverslag (pagina 14 e.v.).

De opbouw van het rekeningresultaat 2023 is als volgt:

Gemeente Woudenberg	Primaire begroting 2023	Gewijzigde begroting 2023	Realisatie 2023	Realisatie 2022
Baten	35.173	40.817	54.660	47.273
Lasten	34.152	38.376	48.532	42.084
Saldo van baten en lasten	1.021	2.441	6.128	5.189
Onttrekkingen aan reserves	752	1.766	2.116	1.694
Toevoegingen aan reserves	1.675	2.197	4.077	3.631
Saldo reservemutaties	-923	-431	-1.961	-1.937
Resultaat na reservemutaties	98	2.010	4.167	3.252
<i>Bedragen x € 1.000</i>				

In de gewijzigde begroting 2023 is een positief resultaat opgenomen van circa € 2,0 miljoen na reservemutaties. In de inleiding (3. Samenstelling resultaat) van het jaarverslag 2023 (pagina 9 en 10) en de programmaverantwoording(en) in het jaarverslag (pagina 14 e.v.) zijn de verschillen ten opzichte van de najaarsrapportage 2023 toegelicht. Hierbij springt met name het voordeel op het specialistisch aanbod van € 0,8 miljoen, de opvang Oekraïners van € 0,4 miljoen voordelig en het grondbedrijf van € 1,3 miljoen voordelig eruit. Een nadeel betreft de mutaties aan de reserves van € 1,5 miljoen. Over de ontwikkeling in het resultaat wordt de raad geïnformeerd.

3.2. Financiële positie en continuïteit

Uitgangspunt bij de begroting van Woudenberg is dat de begroting ten minste sluitend is. Volgens de primaire begroting 2023 was voor boekjaar 2023 een voordelig resultaat geraamd van € 98.000. Dit is bijgesteld naar € 939.000 voordelig op basis van de financiële voorjaarsrapportage 2023 en naar € 2.010.000 voordelig op basis van financiële najaarsrapportage 2023. De realisatie is uitgekomen op € 4.167.000 positief.

De meerjarenbegroting 2024-2027 van de gemeente Woudenberg laat een structureel sluitend beeld zien voor de jaren 2024 en 2025. Er is sprake van grote onzekerheid over de hoogte van de algemene uitkering vanaf het boekjaar 2026 doordat het Rijk vanaf 2026 forse bezuinigingen inrekenen op het gemeentefonds. Voor het begrotingsjaar 2026 is uw gemeente uitgegaan van een daling van de algemene uitkering. De meerjarenbegroting 2024-2027 toont voor 2026 een begrotingssaldo van € 1.290.000 (tekort) en voor 2027 een begrotingssaldo van € 1.415.000 (tekort). Het structurele begrotingssaldo bedraagt volgens de meerjarenbegroting 2024-2027 voor 2026 € 1.235.000 (tekort) en voor 2027 € 1.415.000 (tekort). De provincie heeft regulier repressief (financieel) toezicht op gemeente Woudenberg en onderkent geen continuïteitsrisico's voor Woudenberg.

De jaarrekening is opgesteld op basis van de continuïteitsveronderstelling. Het college van Woudenberg bevestigt dat er geen twijfel bestaat ten aanzien van de financiële omvang van het vermogen van Woudenberg om de continuïteit te waarborgen. Wij hebben de continuïteitsveronderstelling als basis voor de jaarrekening 2023 beoordeeld en wij kunnen ons verenigen met de toepassing van de continuïteitsveronderstelling in de jaarrekening.

3.3. Interne beheersing

Als onderdeel van de jaarrekeningcontrole hebben wij een interim-controle uitgevoerd. Onze bevindingen en aanbevelingen met betrekking tot de interne beheersingsmaatregelen hebben wij gerapporteerd in onze managementletter 2023 van 16 januari 2024. Wij verwijzen naar deze managementletter.

Vanuit onze controleopdracht hebben wij de kwaliteit beoordeeld van de interne beheersingsmaatregelen die een directe relatie hebben met de externe verslaglegging en jaarrekening van Woudenberg. Als een interne beheersingsmaatregel de basis vormt voor onze verdere controlewerkzaamheden, dan toetsen wij ook de werking ervan gedurende het jaar.

Woudenberg heeft in 2023 nog maar beperkt ingezet op de verbijzonderde interne controle (hierna: VIC). Deze verbijzonderde interne controles zijn voor uw organisatie van belang omdat ze inzicht geven in de kwaliteit van de belangrijkste processen en de naleving van de rechtmatigheidseisen waaraan Woudenberg moet voldoen, voorafgaand aan onze controle. Wij zien mogelijkheden voor een verdere doorontwikkeling van de VIC, ook in het licht van de rechtmatigheidsverantwoording die vanaf 2023 van toepassing is. In onze managementletter 2023 hebben wij een aantal adviezen ter doorontwikkeling van de VIC vermeld.

Wij vinden dat er binnen Woudenberg – rekening houdend met de aard en omvang van de (administratieve) organisatie – geen sprake is van ernstige tekortkomingen in de voor de jaarrekeningcontrole relevante interne beheersingsmaatregelen. Enkele van onze bevindingen en aanbevelingen behoeven aandacht.

3.4. Weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen heeft de aandacht van management, college en gemeenteraad. Risico's van gemeenten zijn door de band genomen omvangrijk en daar hoort een passend weerstandsvermogen bij.

Risicomanagement vindt onder andere plaats in de vorm van een risicotabel, waarin Woudenberg de risico's per programma in beeld brengt en periodiek monitort. In de jaarstukken 2023 is een risicotabel opgenomen in de paragraaf "Weerstandsvermogen en risicobeheersing". Deze risico's zijn uiteengezet in incidentele en structurele risico's.

Op basis van de huidige inzichten schat de gemeente Woudenberg in dat eind 2023 volgens de vermelde risicotabel in de paragraaf "Weerstandsvermogen en risicobeheersing" van de jaarstukken 2023, een onderbouwde kans bestaat dat een bedrag van € 1,5 miljoen (2022: € 1,5 miljoen) noodzakelijk is om aan de zo reëel mogelijk ingeschatte financiële incidentele en structurele risico's weerstand te bieden.

Vervolgens is de beschikbare weerstandscapaciteit afgezet tegen weerstandscapaciteit die benodigd zou moeten zijn. Op grond van deze analyse is een weerstandscapaciteit van € 14,1 miljoen beschikbaar (2022: € 8,9 miljoen).

De ratio weerstandsvermogen komt ultimo 2023 uit op 9,32 (2022: 6,05). In de jaarstukken 2023 is vermeld dat Woudenberg dit voldoende acht.

Gezien het risicoprofiel van Woudenberg adviseren wij u de ontwikkeling van de risico's en de ontwikkeling van de reserves die aangewezen zijn als dekking van de risico's tussentijds en nauwlettend te blijven volgen.

Hoewel er geen harde norm is voor de gewenste omvang van het weerstandsvermogen, kan worden gesteld dat uw gemeente voldoende weerstandscapaciteit bezit om onvoorziene financiële tegenvallers op te vangen.

4. Jaarverslag

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvatten de jaarstukken 2023 andere informatie, die bestaat uit:

- Jaarverslag, bestaande uit inleiding, leeswijzer, programmaverantwoordingen en paragrafen; en
- Overige gegevens, bestaande uit overzicht programma-indeling en bijlage prestatie-indicatoren.

Wij hebben de overige informatie gelezen en vastgesteld dat de daarin opgenomen informatie niet strijdig is met de jaarrekening of onze controlebevindingen. Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten uit het BBV en de Nederlandse Standaard 720 Nadere Voorschriften Controlestandaarden en de verantwoordelijkheden van de accountant met betrekking tot andere informatie. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het jaarverslag en andere informatie mag geen ander beeld oproepen bij de lezer dan de jaarrekening. Wij hebben vastgesteld dat het jaarverslag 2023 van Woudenberg de vereiste informatie in voldoende mate weergeeft en niet strijdig is met de jaarrekening of onze controlebevindingen.

5. Algemene controlebevindingen bij de jaarverslaglegging 2023

5.1. Rechtmatigheid

5.1.1. Inleiding

In onze managementletter 2023 hebben wij u geïnformeerd over de rechtmatigheidsverantwoording. Woudenberg heeft actief geacteerd op de komst van de rechtmatigheidsverantwoording. Wij verwijzen naar onze (tussentijdse) bevindingen en de aanbevelingen en aandachtspunten die wij hebben gerapporteerd.

Woudenberg heeft in de jaarrekening een rechtmatigheidsverantwoording van het college van B&W opgenomen. De rechtmatigheidsafwijkingen (rechtmatigheidsfouten en onduidelijkheden) boven de overeengekomen verantwoordingsgrens worden in de rechtmatigheidsverantwoording benoemd. In de paragraaf Bedrijfsvoering in het jaarverslag heeft het college van B&W een nadere toelichting gegeven over de onderwerpen die de rechtmatigheid raken en op welke wijze de interne beheersing en verbeteracties zijn vormgegeven.

5.1.2. Ontwikkelingen rechtmatigheidsverantwoording

Ingangsdatum rechtmatigheidsverantwoording verslagjaar 2023

Op 27 september 2022 is de Wet versterking decentrale rekenkamers aangenomen door de Eerste Kamer. In deze wet is geregeld dat de rechtmatigheidsverantwoording, opgesteld door het college van Woudenberg, onderdeel wordt van de jaarrekening. Hiermee is het college van een gemeente zelf verantwoordelijk voor afleggen van verantwoording over de rechtmatigheid van het gevoerde bestuur en de in de jaarrekening verantwoorde baten, lasten en balansmutaties. Dit betekent dat de accountant met ingang van de jaarrekening 2023 alleen een controleverklaring met een oordeel over de getrouwheid van de jaarrekening (inclusief rechtmatigheidsverantwoording) als geheel afgeeft. Tot en met 2022 was dat een controleverklaring met een oordeel over zowel getrouwheid als rechtmatigheid. Wij hebben u, uw college en uw organisatie hierover eerder geïnformeerd.

Aanpassing Gemeentewet, nog geen aanpassing accountantsnormen

Eerder is de Gemeentewet aangepast aan de nieuwe rechtmatigheidsverantwoording. Tegen de voorgestelde wijzigingen in de normen voor de accountantscontrole het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) en de normen afkomstig van de Commissie Bedrijfsvoering en Auditing Decentrale Overheden (BADO) heeft de Algemene Rekenkamer (AR) begin 2024 fundamentele bezwaren geuit. Dit heeft tot gevolg dat de voorgestelde wijzigingen in het BBV en in het BADO niet definitief zijn en formeel ongewijzigd blijven voor verslagjaar 2023.

Wel een oordeel over rechtmatigheid

Gemeenten en gemeenschappelijke regelingen werden opgeroepen om de rechtmatigheidsverantwoording wel op te nemen in de jaarrekening. Dit conform besluitvorming door de Eerste Kamer op 27 september 2022 en de door u inmiddels aangepaste en vastgestelde (interne) verordeningen en afspraken die hierover door vertegenwoordigende organen met de gemeenteraad gemaakt zijn. Omdat de verslaggevings- en accountantsnormen niet zijn aangepast en accountants hiermee geen formele grondslag hebben voor het kunnen afgeven van de controleverklaring bij de jaarrekening 2023, is aan accountants en ook aan Verstegen verzocht om te wachten met het afgeven van de controleverklaring bij de jaarrekening 2023 van gemeenten en gemeenschappelijke regelingen en dus ook bij Woudenberg. Hiermee is het enige tijd onzeker geweest of BBV en BADO nog tijdig konden worden aangepast voor verslagjaar 2023. Dit standpunt hebben wij gevolgd.

Medio april jl. hebben wij bericht ontvangen over de wijzigingen in de verantwoordings- en accountantsnormen in het BBV en BADO. Dit geeft uitsluitend voor gemeenten, gemeenschappelijke regelingen en controlerend accountants over de definitief opmaken van de jaarrekening 2023 en de bestuurlijke behandeling en besluitvorming en over de afronding van onze controlewerkzaamheden en het afgeven van de controleverklaring bij de jaarrekening van Woudenberg.

De accountantscontrole over verslagjaar 2023 leidt (indirect) tot een oordeel over de rechtmatigheid van alle baten, lasten en balansmutaties. Het accountantsoordeel komt hiermee tot uitdrukking in een getrouwheidsoordeel over de rechtmatigheidsverantwoording.

5.1.3. Begrotingsonrechtmatigheid

Onderdeel van de (interne) rechtmatigheidscontrole en de rechtmatigheidsverantwoording is begrotingsrechtmatigheid. In het kader van de begrotingsrechtmatigheid beoordeelt Woudenberg de begrotingsafwijkingen per programma voor zowel de lasten en de baten als de afwijkingen op investeringskredieten.

Over 2023 heeft Woudenberg volgens de gewijzigde begroting 2023 € 40,6 miljoen aan lasten na bestemming begroot (primitieve begroting 2023 € 35,8 miljoen) tegenover € 52,6 miljoen aan werkelijke lasten na bestemming (2022: € 45,7 miljoen). Aan baten na bestemming heeft Woudenberg over 2023 een bedrag geraamd van € 42,6 miljoen volgens de gewijzigde begroting 2023 (primitieve begroting 2023 € 35,9 miljoen), tegenover € 56,8 miljoen aan werkelijke baten na bestemming (2022: € 48,9 miljoen). Dit betekent een overrealisatie van de lasten en baten in 2023.

Woudenberg kent vijf programma's. Op deze programma's is in 2023 sprake van de volgende begrotingsafwijkingen op de lasten en de baten:

Programma	Werkelijk 2023	Begroot (na wijziging) 2023	Afwijking begroting 2023
Lasten			
Programma 1. Samenleving	€ 19.019.000	€ 18.387.000	+ € 632.000 (overschrijding)
Programma 2. Leefomgeving	€ 5.426.000	€ 5.365.000	+ € 61.000 (overschrijding)
Programma 3. Veiligheid	€ 1.338.000	€ 1.348.000	- € 10.000 (onderschrijding)
Programma 4. Ruimte, wonen en ondernemen	€ 14.333.000	€ 4.935.000	+ € 9.398.000 (overschrijding)
Programma 5. Bestuur en dienstverlening	€ 2.105.000	€ 2.024.000	+ € 81.000 (overschrijding)
Baten			
Programma 1. Samenleving	€ 9.459.000	€ 7.271.000	+ € 2.188.000 (overschrijding)
Programma 2. Leefomgeving	€ 3.621.000	€ 3.351.000	+ € 270.000 (overschrijding)
Programma 3. Veiligheid	€ 5.000	€ 0	+ € 5.000 (overschrijding)
Programma 4. Ruimte, wonen en ondernemen	€ 14.250.000	€ 3.273.000	+ € 10.977.000 (overschrijding)
Programma 5. Bestuur en dienstverlening	€ 299.000	€ 188.000	+ € 111.000 (overschrijding)

In 2023 is sprake van de volgende (begroting)afwijkingen op de investeringskredieten:

Afwijkingen kredieten van gerealiseerde investeringen	Bedrag
Totaal overschrijdingen drie investeringskredieten	€ 16.829

In november 2023 is door de commissie BBV in de gewijzigde Kadernota Rechtmatigheid 2023 een nadere duiding gegeven aan het begrip Begrotingsonrechtmatigheid:

1. Er is hiervan sprake als het college bij de realisatie van doelen en het realiseren van activiteiten de door de gemeenteraad vastgestelde budgetten voor wat betreft de lasten of investeringsbudgetten overschrijdt.
2. Toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves die niet door de gemeenteraad zijn vastgesteld voor het einde van het boekjaar.
3. Bij onderschrijdingen van lasten of investeringskredieten en ook bij lagere/hogere baten dan begroot de begroting niet tijdig* met begrotingswijzigingen is aangepast.

Het derde onderdeel is een uitbreiding van het begrip begrotingsonrechtmatigheid.

*Hoe niet tijdig wordt geïnterpreteerd, wordt bepaald door de 'spelregels' tussen de gemeenteraad en het college. De spelregels met betrekking tot het informeren en vaststellen van begrotingswijzigingen bij onderschrijdingen van lasten en investeringsbudgetten (kredieten) en bij lagere/hogere baten ten opzichte van de begroting zijn veelal in de financiële verordening art. 212 Gemeentewet opgenomen.

Woudenberg heeft in de vernieuwde financiële verordening 2023 ex. artikel 212 Gemeentewet afspraken opgenomen over wat in dit opzicht tijdig is. In artikel 6 lid 3 van de financiële verordening 2023 is bepaald dat begrotingsonderschrijdingen van lasten per programma, onderschrijdingen van investeringsbudgetten (kredieten) en begrotingsafwijkingen van baten per programma groter dan € 10.000 niet als onrechtmatig worden beschouwd indien het college de raad tussentijds heeft geïnformeerd bij de tussenrapportage (voorjaars- of najaarsrapportage).

Voor de toelichting op de begrotingsafwijkingen per programma voor zowel de lasten en de baten als de afwijkingen op investeringskredieten verwijzen wij naar uw inhoudelijke analyses in de programmaverantwoordingen (jaarverslag) op pagina 13 e.v. (lasten en baten per programma) en de paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen (investeringskredieten) op pagina 106 e.v. van de jaarstukken 2023. Woudenberg heeft de afwijkingen gewogen en heeft bepaald welke afwijkingen rechtmatig en onrechtmatig zijn en welke onrechtmatigheden volgens het beleid van en afspraken met de gemeenteraad zoals opgenomen in artikel 8 van de financiële verordening 2023 van Woudenberg als 'acceptabel' worden aangemerkt. De conclusie is dat er over boekjaar 2023 begrotingsonrechtmatigheden zijn vastgesteld bij Woudenberg voor een totaalbedrag van € 10.188.829, die volledig 'acceptabel' zijn verklaard. Hiervoor verwijzen wij u naar het overzicht dat is opgenomen in hoofdstuk 5.1.6 van dit accountantsverslag.

5.1.4. (Europese) aanbesteding

Onderdeel van het vastgestelde normenkader van Woudenberg zijn regels en voorschriften ten aanzien van Europese aanbestedingsregels. Woudenberg controleert of juiste naleving van deze Europese (EU) aanbestedingsregels heeft plaatsgevonden. Deze controle is een belangrijk onderdeel van de (interne) rechtmatigheidscontrole en van de rechtmatigheidsverantwoording.

Woudenberg ziet voorafgaand aan aanbestedingen toe dat bij het aangaan van nieuwe opdrachten de regels ten aanzien van EU-aanbesteding strikt worden nageleefd. Tijdens onze controle en de gesprekken met uw organisatie hierover hebben wij vastgesteld dat dit bewustzijn aanwezig is en dat wij deze aandacht terugzien in uw organisatie op meerdere momenten in het jaar.

Uit de (verbijzonderde) interne rechtmatigheidscontrole en onze accountantscontrole zijn onrechtmatigheden geconstateerd. Wij verwijzen naar uw inhoudelijke toelichting in de paragraaf bedrijfsvoering. De totale rechtmatigheidsfout over 2023 bedraagt afgerond € 188.000. De afwijkingen kunnen niet gecorrigeerd en hersteld worden, de kosten 2023 zijn wel “getrouw”.

5.1.5. Toetsingskader rechtmatigheid

Wij adviseren u een toetsingskader op te stellen waarmee Woudenberg inzichtelijk kan maken aan welke voorwaarden voldaan moet worden. Het is belangrijk dat Woudenberg vervolgens zichtbaar intern toetst of wordt voldaan aan de relevante (financiële) bepalingen van de interne en externe wet- en regelgeving uit het normenkader, bijvoorbeeld via werkprogramma's voor de betreffende processen of in checklists. Op deze wijze kan Woudenberg zelf en tijdig zichtbaar maken, in het kader van de interne rechtmatigheidscontrole en rechtmatigheidsverantwoording, dat/of aan alle relevante (financiële) bepalingen van de interne en externe wet- en regelgeving uit het normenkader wordt voldaan en welke voorwaarden bijvoorbeeld (nog) niet. Voor een nadere toelichting verwijzen wij naar onze managementletter 2023.

5.1.6. Rechtmatigheidsafwijkingen 2023

In de rechtmatigheidsverantwoording 2023 in de jaarrekening 2023 heeft u de rechtmatigheidsafwijkingen opgenomen en de afwijkingen die daarvoor in aanmerking komen nader toegelicht in de paragraaf Bedrijfsvoering.

Hieronder hebben wij het kader van de gemeenteraad voor de (interne) rechtmatigheidscontrole en de rechtmatigheidsverantwoording opgenomen waaraan Woudenberg moet voldoen. Het kader is uitgebreid met de normen waaraan de accountant voor de getrouwheidscontrole van de jaarrekening moet voldoen.

Onderwerp	Percentage/norm	Bedrag
Totale lasten 2023 Realisatie volgens Jaarrekening 2023	n.v.t.	€ 48.532.000
Toevoegingen aan de reserves 2023 Realisatie volgens Jaarrekening 2023	n.v.t.	€ 4.077.000
Basis voor berekening goedkeuringstolerantie getrouwheid en verantwoordinggrens rechtmatigheid	n.v.t.	€ 52.609.000
Accountant		
Materialiteit BADO voor getrouwheidsfouten	1%	€ 526.000
Materialiteit BADO voor onzekerheden in de controle	3%	€ 1.578.000
Rapporteringstolerantie voor toelichting getrouwheidsfouten en onzekerheden in de controle in het accountantsverslag	5% van materialiteit	€ 26.000

Onderwerp	Percentage/norm	Bedrag
Rechtmatigheid		
Verantwoordingsgrens (regulier) voor de financiële rechtmatigheidstoetsing, vastgesteld door de gemeenteraad	1%	€ 526.093
Rapportagegrens voor individuele rechtmatigheidsfouten en rechtmatigheidsonduidelijkheden in de paragraaf Bedrijfsvoering	5% van verantwoordingsgrens	€ 26.305

Rechtmatigheidsafwijking	Rechtmatigheidsfout	Rechtmatigheidsonduidelijkheid	Waarvan acceptabel	Waarvan niet-acceptabel
Begrotingscriterium				
Begrotingsoverschrijding lasten programma 1. Samenleving	€ 632.000	N.v.t.	€ 632.000	€ 0
Begrotingsoverschrijding lasten programma 2. Leefomgeving	€ 61.000	N.v.t.	€ 61.000	€ 0
Begrotingsoverschrijding lasten programma 4. Ruimte, wonen en ondernemen	€ 9.398.000	N.v.t.	€ 9.398.000	€ 0
Begrotingsoverschrijding lasten programma 5. Bestuur en dienstverlening	€ 81.000	N.v.t.	€ 81.000	€ 0
Overschrijdingen investeringskredieten	€ 16.829	N.v.t.	€ 16.829	€ 0
Subtotaal begrotingscriterium	€ 10.188.829	€ -	€ 10.188.829	€ 0
Voorwaardencriterium				
Inkopen ten onrechte niet Europees aanbesteed	€ 187.787	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Subtotaal voorwaardecriterium	€ 187.787	€ -	N.v.t.	N.v.t.
TOTAAL	€ 10.376.616	€ -	€ 10.188.829	€ -

Wij hebben vastgesteld dat de rechtmatigheidsverantwoording getrouw is.

5.2. Grondexploitaties

5.2.1. Algemeen

Belangrijk onderdeel van onze controle is de controle van de juiste waardering van de gemeentelijke grondexploitaties. Voor alle grondexploitaties van Woudenberg vinden jaarlijks actualisaties plaats. Over de ontwikkelingen wordt de raad tussentijds geïnformeerd.

Woudenberg heeft zorgvuldige aandacht besteed aan een correcte waardering van haar grondposities in de jaarrekening 2023 en het proces dat hiertoe moet leiden. Woudenberg actualiseert de grondexploitaties waarna deze worden aangeboden aan de gemeenteraad. Hierin wordt verantwoording afgelegd en inzicht gegeven in alle activiteiten met betrekking tot het beheren en exploiteren van gronden, bestaande uit de grondexploitaties.

5.2.2. Actualisatie grondexploitaties 1-1-2024

Om inzicht te krijgen in de verwachte inkomsten en uitgaven en in de risico's en kansen actualiseert Woudenberg bij het vaststellen van de jaarstukken en het vaststellen van de begroting) de grondexploitatieberekeningen. Dit is voor een groot deel afhankelijk van schattingen. Aan deze schattingen liggen diverse parameters en uitgangspunten ten grondslag, zoals het inflatiecijfer waartegen toekomstige kosten en opbrengsten worden gecorrigeerd, gehanteerde rentepercentages, de looptijd van het project, fasering van geplande opbrengsten en kosten en uitgifteprijsen. Deze variabelen bepalen in hoge mate het verwachte financiële resultaat. De uitgangspunten die bij de actualisaties worden gehanteerd, hebben grote impact op de netto contante waarde van de grondexploitaties van Woudenberg. De uitgangspunten voor de ramingen zijn door Woudenberg inhoudelijk toegelicht en onderbouwd in "position papers" per grondexploitatieberekening, in aansluiting op cijfermatige grondexploitatie-berekeningen.

De gemeentelijke grondexploitaties van Woudenberg zijn naar de stand van 1 januari 2024 geactualiseerd en op 25 april 2024 goedgekeurd door de gemeenteraad. Hierbij zijn door Woudenberg belangrijke keuzes gemaakt en standpunten ingenomen. Met deze berekeningen heeft Woudenberg ook beoordeeld of de onderhanden werk positie in de jaarrekening 2023 op een juiste wijze is gewaardeerd en in welke mate Woudenberg verliesvoorzieningen moet treffen en/of (tussentijds) resultaat moet nemen over 2023. In de paragraaf Grondbeleid en in de toelichting op de balans (voorraden) is dit nader uiteengezet.

5.2.3. Bevindingen

Op basis van een risicoanalyse hebben wij de grondexploitaties gecontroleerd. Naar aanleiding daarvan constateren we dat de beheersing van de projecten en inschatting en bewaking van de belangrijke risico's toereikend is. De risico's die Woudenberg loopt zijn toereikend toegelicht in de jaarrekening.

Uit jaarstukken 2023 (inleiding pag. 8) blijken de volgende resultaten:

Exploitatieopzetten grondbedrijf

In april 2024 zijn de grondexploitaties van Spoorzone A2, Hoevelaar fase 1 en Nijverheidsweg herzien. Tevens zijn het Groene Woud en Amaliaan definitief afgesloten

De exploitatieopzetten laten de volgende resultaten zien:

• Het Groene Woud	4.153	voordelig
• Hoevelaar fase 1	87.500	voordelig
• Hoevelaar fase 2	20.500	voordelig
• Spoorzone A2	<u>1.486</u>	voordelig
Totaal	113.639	voordelig

In de actualisatie van de grondexploitaties heeft het college rekening gehouden met de meest recente ontwikkelingen, zoals de gehanteerde veronderstellingen met betrekking tot het uitgiftetempo, de verwachte verkoopprijzen, de ontwikkeling van de plankosten ontleend aan recente verkopen i.c. de belangstelling van potentiële kopers, extern onderzoek, taxatierapporten en statistische gegevens. De mogelijke risico's zijn door Woudenberg naar beste schatting in kaart gebracht.

Het gaat daarbij om algemene risico's die voor alle projecten gelden (bijvoorbeeld de ontwikkeling van de indexen) en risico's die verband houden met een specifiek project. De uitgangspunten en onderbouwingen van Woudenberg zijn gebaseerd op gedegen voorbereiding en onderzoek. Hoewel de huidige marktontwikkelingen onzekerheden met zich meebrengen, hebben deze ontwikkelingen volgens de inschatting van de gemeente geen materiële gevolgen voor de schattingen en uitkomsten van de grondexploitaties van Woudenberg en voor vermogen en resultaat.

5.3. Sociaal domein (Wmo, Jeugdzorg en uitkeringen Participatiewet)

5.3.1. Wmo en Jeugdhulp ZIN en uitkeringen Participatiewet

De gemeente Woudenberg voert diverse regelingen (decentralisaties) uit in het sociaal domein. Woudenberg heeft deze taken deels uitbesteed bij externe partijen. De uitvoeringstaken met betrekking tot het sociaal domein (o.a. Wmo, Jeugdzorg en uitkeringen Participatiewet) zijn uitbesteed aan coöperatie De Kleine Schans (frontoffice en toekenning), waarbij de processen in de backoffice zijn belegd bij de gemeente Amersfoort (inkoop en contractering, contractbeheer en administratieve verwerking van facturen en zorgdeclaraties). Over de prestatielevering van de geleverde zorg in natura (Wmo en Jeugdzorg oude en nieuwe taken) legt gemeente Amersfoort verantwoording af aan de gemeente Woudenberg middels een verantwoording voorzien van een controleverklaring.

De extern accountant van gemeente Amersfoort heeft op 16 mei 2024 goedkeurende controleverklaringen verstrekt bij de financiële verantwoordingen Sociaal Domein (Wmo 'oude taken' en Wmo en Jeugdzorg 'nieuwe taken') over 2023 van de gemeente Woudenberg. Daarbij zijn geen getrouwheidsfouten, rechtmatigheidsafwijkingen of onzekerheden voor (prestatie)levering van de zorg geconstateerd.

Er is een rechtmatigheidscontrole (dossiercontrole/ steekproef Wmo, Jeugdzorg en uitkeringen Participatiewet) sociaal domein over 2023 uitgevoerd. Uit deze controle blijken geen onrechtmatigheden groter dan de rapporteringsgrens van € 26.000.

5.3.2. PGB's Wmo en Jeugdhulp

De uitvoering van het persoonsgebonden budget (PGB) WMO en Jeugdhulp ligt bij de Sociale Verzekeringsbank (SVB). Door de accountant van de SVB is opnieuw geen goedkeurende controleverklaring verstrekt bij de verantwoording PGB-stromen WMO en Jeugdwet over boekjaar 2023. Bovendien worden door de SVB geen controles uitgevoerd op de prestatielevering van de PGB's, wat door de gemeenten zelf moet worden uitgevoerd. De SVB toetst of declaraties passen binnen beschikking en zorg-overeenkomsten. De SVB toetst niet of de zorg daadwerkelijk is geleverd. Gemeente Woudenberg kiest er voor om geen controle te doen op de prestatielevering. Om die reden zijn de PGB uitgaven Wmo en Jeugdhulp onzeker voor een bedrag van € 265.582 (2022: € 303.386). Dit bedrag is opgenomen in onze foutenevaluatie.

5.4. WNT-verantwoording

5.4.1. Controlebevindingen en aanbevelingen

Wij hebben de in de jaarrekening opgenomen WNT-verantwoording 2023 gecontroleerd overeenkomstig de door de minister vastgestelde [Regeling controleprotocol WNT 2023](#). Daarbij zijn door ons geen afwijkingen geconstateerd.

5.4.2. Beperkingen in de reikwijdte van onze controlewerkzaamheden

Het doel van het controleprotocol WNT is om vast te stellen of de bezoldiging van de directie en het bestuur overeenkomt met de bepalingen van de WNT en juist is gepresenteerd in de WNT-verantwoording.

Wij kunnen op grond van de uitvoering van het WNT-protocol niet uitsluiten dat er verschillen zijn tussen de uitbetaalde bezoldiging en de daarover gemaakte afspraken tussen het bestuur en de directie. Bijvoorbeeld omdat wij geen weet hebben van een separaat gemaakte bezoldigingsafpraak. Het kan daardoor voorkomen dat de WNT correct is toegepast, terwijl de bezoldiging afwijkt van gemaakte afspraken. Ons is bevestigd dat er naast de arbeidsovereenkomsten met de raadsgriffier en gemeentesecretaris geen andere bezoldigingsafspraken bestaan.

Als de in de WNT-verantwoording verantwoorde bezoldiging niet overeenkomt met uw beeld van de gemaakte afspraken of met uw eigen administratie, verzoeken wij u ons zo snel mogelijk daarover te informeren. Wij kunnen dan op grond van uw informatie onze controlebevindingen evalueren.

5.5. SiSa-verantwoording

Bij de jaarrekening 2023 voegt Woudenberg als bijlage de SiSa-verantwoording toe. Woudenberg heeft de rechtmatige totstandkoming van de SiSa-bijlage getoetst.

Voor deze specifieke uitkeringen is in de wet bepaald dat de accountant in de controleverklaring opneemt of de baten en lasten (alsmede de balansmutaties) met betrekking tot specifieke uitkeringen rechtmatig tot stand zijn gekomen. Dit betekent dat naast het getrouwheidsoordeel bij de jaarrekening als geheel, expliciet nog een oordeel van de accountant wordt gevraagd bij de rechtmatigheid van de specifieke uitkeringen in de SiSa-bijlage. In de controle van de specifieke uitkeringen (SiSa) is met de komst van de rechtmatigheidsverantwoording hierin niets veranderd. Dat betekent dat wij ook in ons accountantsverslag 2023 rapporteren over de SiSa-regelingen en een tabel met bevindingen opnemen per SiSa-regeling.

Het is de taak van de accountant om als onderdeel van de controle van de jaarrekening vast te stellen dat Woudenberg de SiSa-bijlage juist en volledig heeft ingevuld en aan de voorwaarden heeft voldaan.

Wij hebben tijdens onze controle de SiSa-bijlage gecontroleerd, die door Woudenberg is opgemaakt, op basis van de nota verwachtingen accountantscontrole SiSa 2023 (versie 9 april 2024). Wij benadrukken dat u als gemeente zelf verantwoordelijk bent voor de volledigheid van de te verantwoorden indicatoren zoals opgenomen in de SiSa-bijlage.

Wij merken op dat het aantal SiSa-regelingen voor gemeenten fors is toegenomen. Voor Woudenberg waren dit in 2021 14 regelingen en in 2022 21 regelingen. In de jaarrekening 2023 verantwoordt Woudenberg inmiddels 24 regelingen.

Wet Inburgering 2021 (SiSa-regeling G10)

Ten aanzien van de Wet Inburgering (regeling G10) merken wij op dat de gemeente nog geen M&O beleid heeft specifiek gericht op de Wet Inburgering. Hierdoor kon de opzet, bestaan en effectieve werking van het M&O beleid van de Wet Inburgering in 2023 niet worden vastgesteld. De omvang van de uitgaven in 2023 is overigens beperkt.

5.5.1. Opvang Oekraïense vluchtelingen en asielzoekers in crisisnood-opvanglocaties

De Rijksoverheid heeft veiligheidsregio's opdracht gegeven om gemeentelijke opvangplekken voor Oekraïense vluchtelingen (ontheemden) te realiseren. Medio 2022 is aanvullend aan veiligheidsregio's door de Rijksoverheid gevraagd om asielzoekers tijdelijk op te vangen in crisisnoodopvanglocaties vanwege de capaciteitsuitdagingen van Ter Apel.

Dit heeft geleid tot nieuwe wet- en regelgeving, nieuwe kaders, afspraken en richtlijnen en heeft geleid tot nieuwe financiële stromen en tot aanpassing van de interne beheersingsmaatregelen bij gemeenten, veiligheidsregio's en GGD's. Veiligheidsregio's, GGD's en gemeenten worden volgens voorwaarden gecompenseerd voor gemaakte kosten. De financiële impact van de vluchtelingencrisis is groot. De extra kosten voor opvang van Oekraïners in Woudenberg bedragen over 2023 € 3 miljoen (2022 € 2,5 miljoen). Hiervan heeft € 0,3 miljoen betrekking op een vrijwillige terugbetaling van de doeluitkering 2022.

Woudenberg heeft deze aanvullende kosten apart geregistreerd. De bijdragen van het rijk zijn deels gebaseerd op normbedragen en komen uit op € 6,5 miljoen. Hiermee is een positief resultaat op deze activiteit van € 3,5 miljoen gerealiseerd (€ 3,8 miljoen over 2023 minus terugbetaling van € 0,3 miljoen over 2022). De bijdrage over 2022 heeft het Rijk nog niet vastgesteld.

Voor de vergoeding van meerkosten en de verantwoording van meerkosten in de jaarrekening 2022 van Woudenberg zijn landelijk afspraken gemaakt, onder meer in het Bekostigingsbesluit en een Verantwoordinginstructie (Oekraïne). De verantwoording over de besteding van de meerkosten eerste opvang ontheemden Oekraïne verloopt via de SiSa-systematiek (Single information, Single audit). In het Verantwoordingsoverzicht SiSa 2023 in de jaarrekening 2023 van Woudenberg legt Woudenberg verantwoording of over ontvangen bijdragen en de bestedingen.

Op grond van de regeling mag een gemeente het meerdere ontvangen normbedrag toevoegen aan het resultaat van de gemeente.

5.5.2. SiSa-bijlage

Op grond van het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (BADO), artikel 5, lid 4, rapporteren wij in ons accountantsverslag over de fouten en onzekerheden van de specifieke uitkeringen die in 2023 in het kader van SiSa worden verantwoord.

Het is volgens de nota verwachtingen accountantscontrole voorgeschreven dat wij de geconstateerde fouten en onzekerheden per regeling rapporteren door middel van een verplichte tabel. Deze tabel dient door uw gemeente samen met een aantal andere verplicht voorgeschreven verantwoordingsdocumenten elektronisch bij het CBS te worden aangeleverd. Wij hebben de tabel van Woudenberg opgenomen in Bijlage 1.

5.6. IT-beheersing

De betrouwbaarheid en continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking is een terugkerend onderwerp bij onze controlewerkzaamheden en de rapportage van onze bevindingen.

Onze werkzaamheden richten zich vooral op de IT-beheersingsmaatregelen die relevant zijn in het kader van onze opdracht voor het controleren van de jaarrekening. Wij benadrukken dat onze werkzaamheden zich niet richten op alle IT-risico's en -beheersingsmaatregelen, zoals bijvoorbeeld de risico's en beheersingsmaatregelen die voortvloeien uit cybercriminaliteit.

In onze managementletter van 2023 hebben wij gerapporteerd over de IT-beheersing, waaronder ook de naleving van De Baseline informatiebeveiliging Overheid (BIO). In onze managementletter noemden wij een aantal trends in IT en spiegelde wij de IT-ontwikkelingen binnen Woudenberg aan deze trends. Wij adviseren om met gemeente Veenendaal af te spreken dat periodiek een IT audit uit wordt gevoerd en gerapporteerd aan Woudenberg over de uitbestede ICT diensten. Hiermee kan de naleving van de BIO worden getoetst en risicogebieden en verbetermogelijkheden worden geïdentificeerd.

In het kader van de jaarrekeningcontrole 2023 van gemeente Woudenberg is door ons een onderzoek uitgevoerd naar de kwaliteit van de IT-organisatie, het IT-landschap en de beheersing daarvan. Wij verwijzen naar de tabel van bijlage 2 voor onze belangrijkste detailbevindingen en daarbij horende aanbevelingen en adviezen.

Vanuit de door ons uitgevoerde werkzaamheden in het kader van de controle van de jaarrekening hebben wij geen significante tekortkomingen of risico's geconstateerd voor de betrouwbaarheid en continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking.

Wij benadrukken dat ons onderzoek van de IT-beheersingsmaatregelen in het kader van onze jaarrekeningcontrole belangrijke informatie kan geven over IT-risicogebieden van Woudenberg. Er kan echter ook sprake zijn van risicogebieden die niet door ons onderkend worden. De oorzaak hiervan is de beperkte scope van ons onderzoek.

Voor een verbreding van de scope van het onderzoek naar IT-beheersingsmaatregelen adviseren wij om met name aandacht te hebben voor kwaliteitscertificering van IT-processen, systemen en applicaties en voor beveiligingsscan's door specialisten. Desgewenst bespreken wij graag de relevante opties en de mogelijkheden die wij (vanuit ons netwerk) hierin kunnen bieden.

5.7. Verwerking van geconstateerde afwijkingen getrouwheid

Tijdens de jaarrekeningcontrole zijn naar aanleiding van onze controle geen materiële correcties doorgevoerd in de jaarrekening 2023.

Er hebben naar aanleiding van onze controle correcties plaatsgevonden in de jaarstukken, dit betroffen cijfermatige correcties en tekstuele aanpassingen, zoals aanpassingen met betrekking tot presentatie-, rubricerings- en toelichtingsvereisten van het BBV, waarderingsgrondslagen, begrotingsrechtmatigheid en de rechtmatigheidsverantwoording.

Inhoudelijk zijn er over de jaarrekening 2023 en de doorgevoerde correcties geen meningsverschillen geweest met uw organisatie.

Naar aanleiding van de door ons uitgevoerde controlewerkzaamheden resteren ongecorrigeerde getrouwheidsfouten en onzekerheden in de controle groter dan de rapporteringstolerantie van € 26.000. De onderstaande tabel geeft een samenvatting van de fouten en onzekerheden ten aanzien van getrouwheid.

Betreft	Fout (getrouwheid)	Onzekerheid (getrouwheid)
Onzekerheid prestatielevering PGB Wmo en Jeugd		€ 265.582
Kosten WMO en Jeugdzorg (afrekenverschil Amersfoort)	-€ 27.114	
Factuur ICT (kosten 2023 geboekt in 2024)	€ 50.030	
Vergoeding transitiekosten Oekraïne (er is nog geen akkoord van het ministerie op de meerkosten)	€ 104.500	
TOTAAL	€ 127.416	€ 265.582

Herstelbare getrouwheidsfouten werken volgens bijlage 6 'Beslisboom getrouwheid- en rechtmatigheidsbevindingen' van de Kadernota Rechtmatigheid van de commissie BBV niet door als rechtmatigheidsfout voor de rechtmatigheidsverantwoording (voorwaardencriterium).

Het totaal van de geconstateerde afwijkingen op het gebied van de getrouwheid blijft binnen de goedkeuringstolerantie voor fouten van € 526.000 en onzekerheden van € 1.578.000. Hierdoor is de strekking van de controleverklaring 2023 goedkeurend voor getrouwheid.

6. Overige onderwerpen

6.1. Naleving van wet- en regelgeving en frauderisicobeheersing

Wij betrekken bij onze controlewerkzaamheden, overeenkomstig de voor ons geldende standaarden, de naleving van wet- en regelgeving en frauderisico's. Daarbij richten wij ons op risico's die kunnen leiden tot een afwijking van materieel belang in de jaarrekening. Tegelijkertijd kan van ons niet verwacht worden dat elke in die context relevante overtreding van wet- en regelgeving of fraude door ons ontdekt wordt. Dat heeft onder andere te maken met het mogelijk opzettelijke karakter van dergelijke overtredingen en fraude.

Wij hebben op basis van onze controlewerkzaamheden de risicofactoren voor overtredingen van wet- en regelgeving en fraude geëvalueerd. Frauderisicofactoren kunnen voortvloeien uit bijvoorbeeld leveranciersselectie, (contant) geldverkeer en misbruik/oneigenlijk gebruik van bedrijfsmiddelen van de gemeente.

Onze controle heeft geen afwijkingen van wet- en regelgeving of aanwijzingen voor fraude aan het licht gebracht.

Woudenberg heeft beleid dat gericht is op het systematisch identificeren en beheersen van deze risico's. Wij constateren dat er in de bedrijfsvoering belangrijke maatregelen zijn getroffen om dergelijke risico's te beheersen. Deze maatregelen bestaan hoofdzakelijk uit het toewijzen van taken en verantwoordelijkheden, het realiseren van functiescheiding, procedures, intern toezicht en externe controle.

Naar onze mening wordt het risico van (materiële) fraude en overtreding van wet- en regelgeving hierdoor aanzienlijk teruggebracht. Wij adviseren hierbij nog wel om als onderdeel van het risicomanagementsysteem periodiek een separate risicoanalyse op deze thema's uit te voeren en daarbij te evalueren of er voldoende beheersingsmaatregelen zijn getroffen. Wij verwijzen hiervoor naar onze bevindingen die wij in onze managementletter hebben gerapporteerd.

Onze eigen controlewerkzaamheden hebben overigens geen relevante afwijkingen van wet- en regelgeving of aanwijzingen voor fraude aan het licht gebracht. Daarbij merken wij nog wel op dat van ons niet verwacht kan worden dat elke overtreding van wet- en regelgeving of fraude door ons ontdekt wordt. Dat heeft onder andere te maken met het mogelijk opzettelijke karakter van dergelijke overtredingen en fraude.

Ingevolge onze beroepsregels, in het bijzonder hoofdstuk 240 van de Controle- en Overige Standaarden, dient de accountant bij de controle van de jaarrekening een aantal specifiek genoemde procedures uit te voeren, gericht op het risico van fraude. Bij onze controle van de jaarrekening 2023 hebben wij geen aanwijzingen van fraude verkregen die wij op grond van deze regels aan u zouden moeten melden. In onze gesprekken met de organisatie is bevestigd dat er geen fraude heeft plaatsgevonden en ook geen vermoeden is van fraude.

6.2. Verplichte rapportering fraude en continuïteit in onze controleverklaring

De controle van de jaarrekening van Woudenberg is aan te merken als een wettelijke controleopdracht. Dit impliceert dat wij in onze controleverklaring bij de jaarrekening vanaf 2022 rapporteren over fraude- en continuïteitsrisico's die relevant zijn geweest bij het plannen en uitvoeren van onze controlewerkzaamheden. Daarbij geven wij aan hoe wij op deze risico's hebben ingespeeld.

De rapportage van de accountant over fraude en continuïteit is in de basis geënt op de verantwoording van frauderisicobeheersingsmaatregelen en de toelichting op de continuïteitsverwachtingen in het jaarverslag. Uiteraard dient de inhoud van het jaarverslag ook op deze thema's proportioneel te zijn en een juiste en volledige voorstelling van zaken te geven.

6.2.1. *Fraude*

In de controleverklaring lichten wij toe dat Woudenberg niet beschikt over een actueel en geformaliseerd frauderisicoanalyse. Gemeente Woudenberg heeft wel een eerste opzet voor de frauderisicoanalyse opgesteld als onderdeel van de (verbijzonderde) interne controle. Dit betreft een eerste opzet die verder moet worden (door)ontwikkeld. De raad heeft de verantwoordelijkheid om toezicht te houden op de fraudebeheersing. Woudenberg heeft echter wel beleid en treft waarborgen gericht op ontdekken en beperken van frauderisico's. Woudenberg beschikt niet over een overkoepelend M&O-beleid. Voor de komende periode is (door)ontwikkeling en formalisatie van deze frauderisicoanalyse en het M&O beleid nodig, evenals een nadrukkelijke verankering van de fraudepreventie in de (verbijzonderde) interne controle. Hiermee kunnen de belangrijkste frauderisico's periodiek worden geïnventariseerd, geadresseerd en geëvalueerd. Wij adviseren om een risicobeheersingssysteem, inclusief schriftelijke (fraude)risicoanalyse, te implementeren. Wij benadrukken dat wij met onze aanbeveling vooral doelen op een praktische invulling en uitvoering, passend bij de grootte en de activiteiten van Woudenberg en passend binnen uw beschikbare capaciteit en middelen. Meer informatie hierover is te vinden in de [NBA-Brochure Verplichte rapportage over fraude en continuïteit in de controleverklaring bij de jaarrekening; wat betekent dit voor u als klant.](#)

6.2.2. *Continuïteit*

Naast rapportering over frauderisico's is rapportering over continuïteitsrisico's vanaf 2022 verplicht in de controleverklaring bij jaarrekening van gemeenten. Gemeente Woudenberg heeft in de jaarstukken inzicht gegeven in de toekomstsverwachting van de gemeente. Gemeenten kennen als overheidsorgaan feitelijk geen risico van discontinuïteit. Wel bestaat het risico dat gemeenten (tijdelijk) hun financiële zelfstandigheid verliezen en een zogenoemde artikel 12-status krijgen.

De meerjarenbegroting 2024-2027 van de gemeente Woudenberg laat een structureel sluitend beeld zien voor de jaren 2024 en 2025. Er is sprake van grote onzekerheid over de hoogte van de algemene uitkering vanaf het boekjaar 2026 doordat het Rijk vanaf 2026 forse bezuinigingen inrekenen op het gemeentefonds.

Voor het begrotingsjaar 2026 is uw gemeente uitgegaan van een daling van de algemene uitkering. De meerjarenbegroting 2024-2027 toont voor 2026 een begrotingssaldo van € 1.290.000 (tekort) en voor 2027 een begrotingssaldo van € 1.415.000 (tekort). Het structurele begrotingssaldo bedraagt volgens de meerjarenbegroting 2024-2027 voor 2026 € 1.235.000 (tekort) en voor 2027 € 1.415.000 (tekort). De provincie heeft regulier repressief (financieel) toezicht op gemeente Woudenberg en onderkent geen continuïteitsrisico's voor Woudenberg.

6.3. Onafhankelijkheid

Het waken voor onze onafhankelijkheid is primair onze eigen (vaktechnische) verantwoordelijkheid. Daarvoor treffen wij – overeenkomstig onze standaarden en interne kwaliteitsprocedures – diverse maatregelen. Op basis van de uitvoering van deze maatregelen kunnen wij bevestigen dat wij de controleopdracht voor de jaarstukken van Woudenberg op onafhankelijke wijze hebben kunnen uitvoeren en afronden.

Aanvullend daarop rapporteren wij u jaarlijks – voor uw beoordeling van onze onafhankelijkheid – de werkzaamheden die door ons zijn verricht naast het controleren van financiële verantwoordingen en het uitoefenen van onze natuurlijke adviesfunctie. Met betrekking tot het verslagjaar 2023 hebben wij geen werkzaamheden verricht naast onze controlewerkzaamheden en de direct daaruit voortvloeiende ondersteuning en advisering over de invoering van de rechtmatigheidsverantwoording.

Tot slot bevestigen wij dat geen sprake is van een langdurige betrokkenheid (zeven jaar of meer) van één van de teamleden bij de controleopdracht voor de Woudenberg.

6.4. Duurzaamheid

Wij hebben ons een beeld gevormd van de aandacht die Woudenberg heeft voor het verduurzamen van de bedrijfsvoering en de verantwoording daarover in het bestuursverslag of anderszins. Daarbij houden wij er rekening mee dat Woudenberg niet onder de verplichtingen vanuit de CSRD valt, maar wel te maken heeft en krijgt met verantwoordingsvereisten vanuit onder meer (lokale) overheden, zorgverzekeraars en banken. Zie ook onze managementletter hierover.

Het verdient aanbeveling om duurzaamheid nadrukkelijker te agenderen, zodat Woudenberg zelf ook de regie kan houden over de ontwikkelingen die vanuit wet- en regelgeving op de organisatie afkomen. Het voert voor dit accountantsverslag te ver om een volledig stappenplan uit te werken en tegelijkertijd onderkennen wij een risico dat te laat wordt gestart met voorbereidingen om tijdig te kunnen voldoen aan de verantwoordingsvereisten vanuit de CSRD die indirect op Woudenberg afkomen.

In dat kader adviseren wij om in ieder geval de volgende processtappen te agenderen en op te pakken:

- **Materialiteitsanalyse.** Zie voor meer informatie over het bepalen van de materialiteit bijvoorbeeld het [Stappenplan dubbele materialiteitsanalyse CSRD](#) dat ontwikkeld is door de NBA. De materialiteitsanalyse geeft richting aan de focusgebieden voor verduurzaming en aan verantwoording daarover. Een goede materialiteitsanalyse motiveert ook waarom Woudenberg wel of niet werkt aan bepaalde duurzaamheidsdoelstellingen. Professionele adviesbureaus beschikken over software om de materialiteitsanalyse gestructureerd uit te voeren. *Ons advies is om de materialiteitsanalyse medio 2024 gereed te hebben.*
- **Duurzaamheidsbeleid.** Op basis van de materialiteitsanalyse kan het duurzaamheidsbeleid van Woudenberg herijkt worden en vertaald worden naar actiepunten die geadresseerd worden aan verantwoordelijke functionarissen, al dan niet ondersteund door externe deskundigen. Wij adviseren om het herijken van het duurzaamheidsbeleid te agenderen voor het derde kwartaal 2024. Hierbij merken wij nog op dat duurzaamheidsbeleid niet los is te zien van het meerjarenbeleid van organisaties en andersom ook niet. Dit impliceert dat het uitwerken van duurzaamheidsbeleid tot gevolg kan hebben dat het meerjarenbeleid op onderdelen bijgesteld moet worden.
- **Verantwoordingsinformatie.** Voor CSRD-plichtige organisaties zijn de verantwoordingsvereisten (in combinatie met de materialiteitsanalyse) inmiddels bekend. Voor niet-CSRD-plichtige organisaties zal er de komende tijd meer duidelijkheid komen over de verantwoordingsvereisten vanuit ketenpartners. Ongeacht de toepasselijkheid van de CSRD is het uitwerken van een duurzaamheidsverantwoording een omvangrijk proces. *Wij adviseren om dit te agenderen voor het laatste kwartaal 2024 en daarbij in eerste instantie aansluiting te zoeken bij de 'light' versie van de CSRD: [de EU Voluntary Sustainability Reporting Standard for non-listed SMEs that are outside the scope of CSRD](#). Desgewenst beschikken wij over een in het Nederlands vertaalde versie.* Als aandachtspunt merken wij hierbij nog op dat het stelselmatig verantwoorden over duurzaamheid ook vraagt om een daarop afgestemde inrichting van registraties en informatiesystemen. *Wij adviseren om hier aandacht voor te hebben.*

Van het in de vorige paragraaf geschetste, beschikken nog maar weinig organisaties over veel deskundigheid. *In lijn met de CSRD adviseren wij om externe deskundigen in te schakelen om scherper zicht te krijgen op deze ontwikkelingen en een beeld te krijgen van wat dit concreet van Woudenberg zal vragen de komende jaren.*

7. Slot

Wij vertrouwen erop u met dit accountantsverslag voldoende te hebben geïnformeerd over onze controlebevindingen en u van dienst te zijn geweest met de vermelde ontwikkelingen en aanbevelingen.

Bijlage 1 – SiSa bijlage 2023 gemeente Woudenberg

Nummer specifieke uitkering conform SiSa-bijlage 2023	Specifieke uitkering	Fout of onzekerheid	Financiële omvang in euro's	Toelichting Fout of onzekerheid
A16	Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
B2	Regeling specifieke uitkering gemeentelijke hulp aan gedupeerden kinderopvangtoeslagproblematiek	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
C43	Regeling reductie energiegebruik woningen	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
C55	Aanpak energiearmoede	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
C62	Specifieke uitkering aan gemeenten voor de bekostiging van de kwijtschelding van gemeentelijke belastingen van gedupeerden door de toeslagenaffaire	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
C92	Regeling specifieke uitkering Informatiepunten Digitale Overheid	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
C94	Regeling houdende regels verstrekking specifieke uitkering aan gemeenten verduurzaming [...] van eigenaars, woonverenigingen en wooncoöperaties	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
D8	Onderwijsachterstandenbeleid 2023-2026 (OAB)	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
D14	Regeling specifieke uitkering inhalen COVID-19 gerelateerde onderwijsvertragingen	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
E3	Subsidieregeling sanering verkeerslawaaï	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
E20	Regeling stimulering verkeersmaatregelen 2020-2021	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
E44B	Tijdelijke impulsregeling klimaatadaptatie 2021-2027 (SiSa tussen medeoverheden)	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
E81	Regeling specifieke uitkering OV-ambassadeurprojecten 2022	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
E84	Regeling stimulering verkeersveiligheidsmaatregelen 2022-2023			
F28	Tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_gemeentedeel 2023	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (uitsluitend kapitaalverstrekking)_gemeentedeel 2023	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.

Nummer specifieke uitkering conform SiSa-bijlage 2023	Specifieke uitkering	Fout of onzekerheid	Financiële omvang in euro's	Toelichting Fout of onzekerheid
G4	Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo)_gemeentedeel 2023	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
G10	Wet inburgering 2021_gemeentedeel 2023	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
G12	Kwijtschelden publieke schulden SZW-domein hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire_gemeentedeel 2023	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
G13	Onderwijsroute_deel gemeente 2023	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
H8	Regeling Sportakkoord 2020-2022	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
H12	Regeling specifieke uitkering lokale preventieakkoorden of preventieaanpakken	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
H30	Specifieke uitkering versterking voor sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis 2023-2026	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.

Rechtmatigheidsoordeel specifieke uitkeringen (zoals blijkt uit de controleverklaring): goedkeurend
Strekking controleverklaring getrouwheid gehele jaarrekening: goedkeurend

Bijlage 2 – Detailbevindingen geautomatiseerde gegevensverwerking (IT)

In het kader van de jaarrekeningcontrole 2023 van Gemeente Woudenberg is door ons een onderzoek uitgevoerd naar de kwaliteit van de IT-organisatie, het IT-landschap en de beheersing daarvan. In de onderstaande tabel zijn, door middel van observaties en concrete acties, onze belangrijkste signaleringen, bevindingen en daarbij horende aanbevelingen en adviezen weergegeven.

Identificatie en authenticatie (logische toegangsbeveiliging)	
Observaties	Risico('s)
Identificatie en authenticatie vormen het fundament voor het geauthentiseerd toegang verlenen van gebruikers tot de IT-omgeving, en daarmee de (bedrijfskritieke en/of persoonsgerelateerde) data, van de Gemeente Woudenberg. Wij hebben, aan de hand van enkele best practices (waaronder de NIST, CIS en de Microsoft Security Baseline), vastgesteld dat voor de applicatie Youforce sprake is van onvoldoende 'sterke' wachtwoorden. Wij hebben niet (tijdig) over voldoende en geschikte controle-informatie (waaronder langs het uitvoeren van een 'AD-analyse') kunnen beschikken teneinde, vaktechnisch verantwoord, te kunnen vaststellen of SSO voor (tenminste de voor de jaarrekeningcontrole relevante) gebruikers consequent wordt afgedwongen (en, de betreffende, gebruikers daarmee op passende wijze worden geauthentiseerd) voor respectievelijk de (kern)applicaties Key2Burgerzaken, Centric Leefomgeving, Key2Belastingen, Key2Finance en het netwerk. Het hanteren van onvoldoende 'sterke' wachtwoorden herbergt een verhoogd risico op ongeoorloofde toegang tot de IT-omgeving, en daarmee de (bedrijfskritieke en/of	Een zwak identificatie- en authenticatiemechanisme vergroot de kans op het als ongeautoriseerde gebruiker toegang kunnen verschaffen tot de IT-omgeving, en daarmee de (bedrijfskritieke en/of persoonsgerelateerde) data, met mogelijk verlies dan wel manipulatie en/of andere beveiligingsincidenten tot gevolg.

persoonsgerelateerde) data, van de Gemeente Woudenberg en, daarmee, de betrouwbaarheid van de uit genoemde (kern)applicaties afkomstige data.

Aanbevelingen

1. Professionaliseer het bestaande wachtwoordbeleid, bijvoorbeeld aan de hand van enkele best practices, zoals de NIST, CIS of de Microsoft Security Baseline, en stel deze formeel vast.
2. Implementeer dit beleid binnen de voor de Gemeente Woudenberg relevante IT-omgeving(en).
3. Configureer *multi-factor-authentication*, voor zowel in- als externe toegang, en dwing dit af voor alle gebruikers.
4. Richt binnen de Active Directory zogeheten 'event logs' in waarmee een historie van wijzigingen rondom (wachtwoord)settings (per gebruiker) wordt opgebouwd.
5. Stel, minimaal, jaarlijks vast of het wachtwoordbeleid nog passend is en breng, daar waar nodig, de noodzakelijke wijzigingen aan.

Autorisaties en autorisatiebeheer (logische toegangsbeveiliging)

Observaties	Risico('s)
Het risico op ongeoorloofde toegang kan, naast identificatie en authenticatie, mede worden gemitigeerd door het definiëren en inrichten van functieprofielen met aanpalende rechten (autorisaties) waardoor de minimaal gewenste functiescheiding kan worden gewaarborgd binnen de IT-omgeving(en) van de Gemeente Woudenberg.	Het onvoldoende, preventief, beheersen van de minimaal gewenste functiescheiding vergroot de kans op het als ongeautoriseerde gebruiker toegang kunnen verschaffen tot de IT-omgeving, en daarmee de (bedrijfskritieke en/of persoonsgerelateerde) data, met mogelijk verlies dan wel manipulatie en/of andere beveiligingsincidenten tot gevolg.
Naast inrichten is beheersen (autorisatiebeheer) het kernwoord om, mits gedegen ingericht en frequent zichtbaar uitgevoerd, preventief 'in control' te komen en blijven.	
Wij hebben vastgesteld dat de bestaande functieprofielen naar 'eer en geweten' zijn ingericht, maar niet als zodanig een autorisatiematrix als uitgangspunt van de minimaal gewenste functiescheiding vormen.	

Daarnaast ontbreekt een procedure voor het onder functiescheiding toekennen, wijzigen en intrekken van rechten binnen de IT-omgeving(en) van de Gemeente Woudenberg alsmede een passende oplossing waarin dergelijke aanvragen consequent worden geregistreerd.

Wij concluderen dat er onvoldoende sprake is van preventieve beheersing teneinde de minimaal gewenste functiescheiding te kunnen waarborgen hetgeen, naast voornoemde, tevens wordt gevoed vanuit het ontbreken van een zogeheten 'IST-SOLL-vergelijking' waarbij de autorisatiestructuur ('IST') periodiek, doch minimaal jaarlijks, wordt afgezet tegen de autorisatiematrix ('SOLL') gevolgd door passende follow-up.

Aanbevelingen

6. Definieer, in samenwerking met de business, 'handelingen' (op zowel applicatie- als applicatie-overstijgend niveau) welke niet door één gebruiker mogen worden uitgevoerd.
7. Vertaal deze handelingen naar de bestaande dan wel nog, deels, te definiëren rollen en rechten. Dit resulteert in een overzicht van de 'ongewenste combinaties' van rollen en rechten, welke niet door één gebruiker zouden mogen worden uitgevoerd.
8. Stel de 'ongewenste combinaties' formeel vast, zodat het een uitgangspunt vormt voor het *toekennen, wijzigen en intrekken van rechten* binnen de IT-omgeving(en).
9. Voer periodiek, zichtbaar, een vergelijking uit waarbij de autorisatiestructuur ('IST') wordt afgezet tegen de 'ongewenste combinaties' ('SOLL'), zodat kan worden vastgesteld of de minimaal gewenste functiescheiding wordt gewaarborgd.
10. Geef zichtbaar invulling aan de follow-up, zodat een belangrijke stap wordt gezet naar (meer) *preventieve* beheersing.

Change management

Observaties

Applicaties in eigen beheer
Gemeente Woudenberg maakt gebruik van de (kern)applicaties Key2Burgerzaken en Key2Finance welke, in de basis, zelfstandig worden beheerd.

Risico('s)

Het onvoldoende, consequent, waarborgen van de continue werking van de minimaal, ter ondersteuning van de bedrijfsvoering, van belang zijnde functionaliteit, waardoor de bedrijfsvoering kan stagneren en/of leidt tot een verhoogd risico in het kader van de

Wij concluderen dat er, met betrekking tot de (kern)applicaties Key2Burgerzaken en Key2Finance, sprake is van onvoldoende (preventieve) beheersing met betrekking tot het change management proces wegens het ontbreken van: • Het, consequent, uitvoeren van een impactanalyse waarmee de 'impact' van nieuwe/gewijzigde functionaliteit op de bestaande/gewenste functionaliteit wordt vastgesteld, hetgeen (mede) bepalend is voor het al dan niet uitvoeren van; • Acceptatietesting op basis van voorgedefinieerde testscenario's waarbij de resultaten en follow-up consequent worden vastgesteld; en • Het 'GO-NO-GO-live-besluit', te nemen door de systeemeigenaar (bijvoorbeeld de directie), alsmede de hiermee gepaard gaande primaire registratie(s). SaaS-applicaties Ondanks de veelal primaire doelstelling van organisaties om met uitbesteding ontzorgd te worden, vervult het change management proces een belangrijke rol binnen de context van met name de betrouwbaarheid van de geautomatiseerde gegevensverwerking. Immers, de keuze voor standaard functionaliteit, welke SaaS-oplossingen bieden, is een bewuste maar het blijft onverminderd van belang de aansluiting tussen de 'gewenste' (demand) en 'geboden' (supply) functionaliteit te waarborgen. Bovenstaande benadrukt het belang van proportionele IT-uitgangspunten, kpi's alsook het definiëren en afstemmen van de, hiermee gepaard gaande, informatiebehoefte met, tenminste, de IT-partners Centric en Visma Raet. Wij concluderen dat de met voornoemde onlosmakelijk verbonden IT-regiefunctie	betrouwbaarheid van de langs deze functionaliteit gegenereerde data (o.a. a.g.v. ongeoorloofde toegang, foutieve berekeningen etc.)
--	--

onvoldoende is geborgd binnen het Service Level Management.

Aanbevelingen

Applicaties in eigen beheer

11. Professionaliseer het change management proces met betrekking tot de (kern)applicaties Key2Burgerzaken en Key2Finance door de diverse stappen (hierna, deels, te benoemen) eenduidig en consequent vast te leggen waardoor, onder andere, de trace- en auditability toeneemt.
12. Denk na over de 'toekomstvastheid' van de (kern)applicaties Key2Burgerzaken en Key2Finance welke, in de basis, zelfstandig worden beheerd.
13. Verricht, in geval van een (major) change, consequent en zichtbaar een impactanalyse, zodat changes met (significante) impact tijdig worden gesignaleerd en geadresseerd.
14. Definieer passende testscenario's, verricht consequent en zichtbaar testwerkzaamheden in een van de ontwikkel- en productieomgeving gescheiden testomgeving en leg de resultaten hiervan vast.
15. Waarborg het tijdig, juist en volledig afwikkelen van testincidenten en maak het 'Go-No-Go-live' besluit consequent zichtbaar.
16. Verricht onderzoek naar een passende IT-beheertool ter ondersteuning van de primaire registratie met betrekking tot het incident-, problem- en change management proces.

SaaS-applicaties

17. Neem, met betrekking tot de applicaties Centric Leefomgeving, Key2Belastingen en Youforce kennis van het change management proces van de IT-partners Gemeente Veenendaal, Centric en Visma|Raet (bijvoorbeeld door het raadplegen van diens ISAE 3402 en/of SOC 1/2/3 assurancerapport) en stel vast of dit proces (en de hierbinnen geïmplementeerde maatregelen) aansluit op de IT-uitgangspunten en risicobereidheid.
18. Tref, op basis van voornoemd inzicht, passende (aanvullende) maatregelen, zodat de functionaliteit ('supply') blijft aansluiten op de wensen ('demand') van de business (en daarmee de strategie).
19. Betrek de 'balans' tussen de door de betreffende IT-partner getroffen maatregelen en de eigen, aanvullende, maatregelen in het *Service Level Management* proces.

Back-up en recovery

Observaties	Risico('s)
Het back-up en recovery proces van de Gemeente Woudenberg, met betrekking tot de door de Gemeente Veenendaal gehoste omgeving (waarbinnen de (kern)applicaties Key2Burgerzaken, Key2Belastingen en	Het ontbreken van voldoende inzicht in de beschikbaarheid en/of bruikbaarheid van back-ups, waardoor de bedrijfsvoering, in geval van een calamiteit, kan stagneren en/of leidt tot een verhoogd risico in het kader van de

Key2Finance draaien)), kent zowel een on- als offsite oplossing. Voor, tenminste, de SaaS-applicaties Centric Leefomgeving en Youforce geldt dat genoemd proces tot de operationele taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden van de betreffende IT-partner behoort. In tegenstelling tot de inrichting van het back-up proces voor de door de Gemeente Veenendaal gehoste omgeving, constateren wij onvoldoende preventieve beheersing voornamelijk uitmondend in het: • Ontbreken van een passende 'RTO' (Recovery Time Objective) en 'RPO' (Recovery Point Objective) waarmee respectievelijk de/het geaccepteerde hersteltijd en dataverlies wordt geduid; en het • Ontbreken van het periodiek (minimaal jaarlijks) zichtbaar uitvoeren en follow-up geven aan een representatieve restore test van een volledige back-up. Dit betekent dat de Gemeente Woudenberg preventief, onvoldoende inzicht heeft in zowel de beschikbaarheid als de bruikbaarheid van back-ups. Wij constateren een vergelijkbare mate van preventieve beheersing in het kader van het back-up en recovery proces met betrekking tot de (SaaS-)applicaties Centric Leefomgeving en Youforce, wegens het ontbreken van (voldoende) inzicht in de wijze waarop de betreffende IT-partner dit proces, al dan niet voldoende, beheerst. In tegenstelling tot de beschikbaarheid, schort het de Gemeente Woudenberg aan voldoende inzicht in de bruikbaarheid van back-ups.	bedrijfskritieke (waaronder persoonsgerelateerde) data
--	---

Aanbevelingen

20. Stel in samenspraak met de business, op basis van de proportionele IT-uitgangspunten, risicobereidheid en de minimaal te treffen maatregelen, een passende 'RTO' (Recovery Time Objective) en 'RPO' (Recovery Point Objective) vast.
21. Stem de 'RTO' en 'RPO' met de betreffende IT-partners af, stel vast in hoeverre deze gewaarborgd kan worden en tref, indien nodig, aanvullende maatregelen.
22. Neem kennis van de bestaande ISO certificeringen en/of, bij voorkeur, assurancerapportages (ISAE 3402 en/of SOC 1/2/3) waaruit kan worden afgeleid in hoeverre de betreffende IT-partner 'in control' is.
23. Waarborg dat, tenminste jaarlijks, een representatieve restore test wordt uitgevoerd van een volledige back-up, bij voorkeur, op basis van telkens wisselende scenario's en geef zichtbaar follow-up aan het geconstateerde.
24. Betrek de uitkomsten van tenminste de restore test in de jaarlijks opnieuw vast te stellen 'RTO' en 'RPO'.

Service Level Management

Observaties	Risico('s)
De IT-omgeving van de Gemeente Woudenberg kent een hoge mate van afhankelijkheid van externe IT-partners en kent als zodanig de nodige uitdagingen om 'in control' te geraken en blijven (ofwel het uitoefenen van de regiefunctie). Echter om daar ('in control') te komen is 'slechts' het hebben van een overeenkomst, al dan niet in de vorm van een SLA, onvoldoende. Immers, dergelijke overeenkomsten zijn veelal geschreven vanuit het perspectief van de leverancier en sluiten, daarmee, niet aan op: 1. De informatiebehoefte van de klant, laat staan; 2. Perspectief bieden om hier zogeheten 'kpi's' in onder te brengen waarlangs, onder andere, de kwaliteit van de dienst en/of het product kan worden gemeten. Daarnaast wordt het op gedegen wijze kunnen uitoefenen van de regiefunctie sterk beïnvloed door de mate waarin de betreffende IT-partner verantwoording kan afleggen over de kwaliteit	Het, in geval van (een zekere mate van) uitbesteding van (IT-gerelateerde) diensten en/of producten, onvoldoende inrichten en, daarmee, beheersen van de regiefunctie, herbergt een vergroot risico op zowel de betrouwbaarheid als beschikbaarheid van respectievelijk de bedrijfskritieke (waaronder persoonsgerelateerde) data en/of de voor de bedrijfsvoering minimaal gewenste functionaliteit

van diens dienst en/of product. Hierbij kan worden gedacht aan verantwoording langs passende:

- (ISO-)certificeringen (waaronder ISO 27001); en/of
- Assurance-uitingen (met name in de vorm van ISAE 3402 en/of SOC 1/2/3, beiden type II).

Wij concluderen op basis van:

- Onvoldoende inzicht in de zogeheten IT-keten bestaande uit hoofd- en onderaannemers (respectievelijk aanbieder applicatie en, bijvoorbeeld, het datacenter van waaruit de applicatie wordt gehost);
- Beperkte formalisatie van gemaakte afspraken; en
- Onvoldoende inzicht of, en zo ja in de mate waarin en waarlangs, IT-partners verantwoording kunnen afleggen over de kwaliteit van diens dienst en/of product,

dat de regiefunctie, als onderdeel van Service Level Management (en daarmee de 'IT-functie'), van de Gemeente Woudenberg onvoldoende is ingericht en daarmee als zodanig wordt beheerst.

Aanbevelingen

25. Breng de IT-keten (verder) in kaart resulterend in een overzicht (bij voorkeur gevisualiseerd) van (uitbestede) processen, producten en/of diensten en diens leveranciers (zowel hoofd- als onderaannemers respectievelijk aanbieder applicatie en, bijvoorbeeld, het datacenter van waaruit de applicatie wordt gehost).
26. Voer, op basis van inzicht in de volledige IT-keten, een risicoanalyse uit waarin de kwaliteitsaspecten *beschikbaarheid*, *integriteit* en *vertrouwelijkheid* centraal staan en schat de kans en/of impact van mogelijke incidenten in relatie tot genoemde kwaliteitsaspecten in, resulterend in een risicobereidheid.
27. Tref, op basis van de risicobereidheid, passende maatregelen om de geïdentificeerde risico's tot een aanvaardbaar laag niveau te kunnen reduceren, zodat de 'IT-functie' van de Gemeente Woudenberg verder, gedegen kan worden ingericht.
28. Vertaal, op basis van de IT-uitgangspunten en risicobereidheid, de minimaal te treffen maatregelen per IT-partner in zogeheten kpi's en integreer deze in de op te stellen, dan wel aan te passen, overeenkomsten (al dan niet in de vorm van een SLA).
29. Inventariseer, per IT-partner, diens beschikking over passende (ISO-)certificeringen, waaronder ISO 27001, maar ook assurance-uitingen in de vorm van ISAE 3402 en/of SOC 1/2/3 (beiden type II) en neem dit op in de informatiebehoefte.

30. Stem de informatiebehoefte met de IT-partner af en kom, gezamenlijk, tot een passende rapportagevorm en -frequentie.
31. Maak, met elke IT-partner, afspraken over periodieke afstemming over de (kwaliteit van de) dienstverlening, zodat verwachtingen 'ongoing' op elkaar blijven afgestemd en verrassingen worden voorkomen.
32. Breng de (verschillende) informatiestromen bij elkaar en maak een gedegen afweging tussen hetgeen de, betreffende, IT-partner reeds beheerst (bijvoorbeeld langs passende ISO-certificeringen en/of assurancerapportages) en de maatregelen welke aanvullend getroffen zouden moeten worden om de risico's in voldoende mate te kunnen beheersen.
33. Zorg dat het Service Level Management gepaste aandacht blijft krijgen door deze te integreren in een zogeheten 'Plan-Do-Check-Act' cycle (o.b.v. proportionaliteit).